

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۳/۱۲

سید عظیم حسینی

تاریخچه ای تاسیس و فعالیت اتاق های تجارت و صنایع افغانستان – قسمت اول

الف - اتاق های تجارت و صنایع افغانستان که در حال حاضر بنام اتاق تجارت و سرمایه گذاری مسمی گردیده است:

تجارت در کشور عزیز ما افغانستان دارای قدامت تاریخی بوده و در مسیر تاریخ فراز و نشیب های زیادی را سپری نموده است. تجارت طی قرون متمادی بدون موجودیت اتاق و به شکل خودجوش دوام داشت تا اینکه به ابتکار امیر عبدالرحمن خان اداره بنام پنچات خانه ایجاد گردید که وظایف آن شبیه مکلفیت های اتاقهای تجارت و محکمه تجارتي بود و غلام محمد خان وردک که بعداً در زمان شاه امان الله به حیث وزیر تجارت تعیین گردید به حیث پنچات باشی ایفای وظیفه مینمود. پنچات خانه که حل و فصل قضایای تجارتي و تجار را بعهدده داشت دارای ۷ عضو بود که چهار نفر آن از تجار سرشناس و نیک نام مسلمان و سه عضو دیگر آن از اهل هنود بود. مرحوم غلام محمد وردک پنچات باشی، ملا فیض محمد، ملا دین محمد و ملا ولی محمد و یکی از اهل هنود، اعضای پنچات خانه بودند و همچنین میرزا هم وجود داشت. دادوستد تجارتي و قرضه های تجارتي در پنچات خانه صورت گرفته و روی کاغذ چاپی سند ها را می نوشتند که مانند قبالة شرعی اعتبار داشت. در پنچات خانه دلال هایی بودند که برای مال التجاره خریدار پیدا میکردند. چاچه گرنگ، آقا نجات، ملا شمس الدین، خوجئین عبدالله شاه، رحمت الله، بایی بیریل، بایی پوله سنگه

وبایی جواهر از دلای های مشهور بودند. از تاجران مشهور آن زمان میتوان از حاجی غلام نبی، حاجی غلام نقشبند، حاجی غلام حیدر، حاجی شمس الدین، عبدالروف، عبدالرحیم، بابه حاجی سلطان محمد، دین محمد، حاجی تاج محمد، حاجی پیرمحمد، سردار غلام علی، عبدالمجید زابلی، حاجی تاج محمد، حاجی محمد رفیق، حاجی محمد افضل، حاجی محمد شریف، حاجی محمدانور، مرزا گنج علی، شیرجان آرتی، عبدالعزیز، داملا عبدالرزاق، حاجی عبدالحمید، بایی بهاگ سنگه، و خواجه کرام الدین نام برد.

اما بنابر مساعد شدن شرایط بهتر جهت توسعه کسب و کار تجارت و ایجابات زمان، منجمله انسجام و سازماندهی هدفمند تجارت، تشویق و همچنان توسعه فعالیت های تجاری در داخل و خارج کشور ایجاد اتاقهای تجارت یک نیاز مبرم بشمار میرفت، بنابر همین ضرورت و بر اساس تصمیم دولت در سال ۱۳۰۹ هجری شمسی شعبه ای تحت نام "اتاقها" در چوکات مدیریت تجاری وزارت تجارت وقت ایجاد شد که اعضای آن انتصابی و از جمله کارکنان دولت بودند. پس از مدتی نظر به توسعه تجارت از یکطرف و ضرورت به حل منازعات تجاری با شروع نهضت اقتصادی از آغاز سال ۱۳۱۶ به تدریج اتاقهای تجارت ابتدا در کابل و سپس در ولایات کندهار، هرات، بلخ (مزار شریف)، ولسوالی اندخوی و میمنه تاسیس و به کار آغاز نمود. عبدالمجید زابلی در ایجاد اتاقهای تجارت سعی زیاد بخرچ داد و قانون آنرا تدوین نمود. بعنوان بانیان اتاق تجارت میتوان از عبدالمجید زابلی، عبدالطیف تاجر، کاکا عبدالوهاب تاجر، میرزا عبدالرحمان قادری تاجر، محمدرفیع خان تاجر، محمدافضل تاجر محمد شریف تاجر و شماری دیگری نام گرفت. بنابر کسب اهمیت بیشتر اتاقها در امر رونق بهتر تجارت در افغانستان، در سال ۱۳۱۸ در دوره وزارت عبدالمجید زابلی بحیث وزیر اقتصاد ملی، غلام غوث معین دوم وزارت اقتصاد ملی سمت ریاست عمومی اتاقهای تجارت را نیز عهده دار بود. اتاق تجارت که هدف اساسی خویش را بهبود وضع تجاری کشور قرار داده بود، گسترش و تحکیم روابط کاری بین تجار و شرکتهای داخلی و کمپنی های خارجی را در راستای توسعه تجارت در کشور آغاز و منجمله اقداماتی را بخاطر معرفی محصولات و اقلام صادراتی روی دست گرفت. قابل تذکر است که در آن

زمان توزیع جوازنامه های شرکت های تجاری و تجار انفرادی توسط اتاقهای تجارت صورت میگرفت و امور ثبت و راجستر شرکت ها در مدیریت عمومی اتاقهای تجارت انجام میشد. بمنظور تنظیم بهتر امور اولین اصولنامه (قانون) اتاقهای تجارت در سال ۱۳۱۸ از طرف وزارت اقتصاد ملی که اتاقهای تجارت در چوکات آن فعالیت مینمود تسوید و به تصویب رسید که در ذیل نقل میگردد:

نخستین اصولنامه اتاقهای تجارت در سال ۱۳۱۸

اتاقهای تجارت فعلاً در مرکز وزارت اقتصاد ملی تاسیس می یابد بدیگر ولایات و مراکز مهم تجاری عند لزوم حسب تقاضای هیأت تجار و پیشنهاد وزارت اقتصاد بتصویب مجلس عالی وزراً تاسیس خواهد شد.

عدۀ اعضای اتاقهای تجارت از روی لزوم و اهمیت مشاغل آنها به تعیین وزارت اقتصاد ملی در مرکز از ۱۵ الی (۳۰) و بدیگر ولایات و مراکز تجاری از ۵ الی (۱۰) نفر است

تبصره:

مادامیکه بدیگر ولایات و مراکز مهم تجاری مملکت اتاق تجارت تاسیس نیافته مجالس موجوده منازعات تجاری هر ولایات در ایفای اموریکه بوظایف اتاقهای تجارت عاید است حسب مقررات اصولنامه هذا اجرا ات می نمایند.

عضویت اتاقهای تجارت افتخاری است. دوره عضویت اعضای اتاق تجارت سه سال است.

وزیر اقتصاد یا نماینده او حق حضور در جلسات و شرکت در مذاکرات و تصمیمات اتاق تجارت را دارد در هر جلسه که وزیر حضور داشته باشد ریاست افتخاری را دارا خواهد بود. (ترتیب انتخابات اعضای اتاق تجارت)

اعضای اتاق تجارت بانقلاب هیأت تجار محلی از طرف وزارت اقتصاد ملی با رعایت شرایط اصل ۷ و ۸ تعیین می یابد. تجار و شرکت ها و مؤسسات تجاری که شرایط ذیل را حایز باشد میتواند در انتخابات اعضای اتاق تجارت شرکت نمایند:

الف: تاجر و مشغول تجارت بوده و دارای جواز نامه تجاری باشند.

ب: محکوم به ارتکاب جنحه و جنایت نباشند.

ج: تعطیل امور تجاری و ورشکست به تقصیر نباشند.

د: مقیم حوزه انتخاب باشند.

تبصره:

هر شرکت دارای يك رای و شرکت سهامی قانونی دارای دو رای خواهد بود که از طرف نمایندگان رسمی آنها که در حوزه انتخابیه اتاق تجارت شعبه داشته باشند ابراز میگردد. کسانیکه به عضویت اتاق تجارت انتخاب میشوند بایست واجد شرایط ذیل باشند:

الف: تبعه افغانی باشند

ب: سن شان کمتر از (۲۵) سال نباشد.

ج: تاجر باشند و در موقع انتخاب نیز به تجارت مشغول بوده دارای جواز نامه تجاری باشند.

د: مقیم حوزه انتخاب باشند.

ه: محکوم به جنحه و جنایت نشده باشند.

و: ورشکست نباشند.

ز: سواد خوان پشتو یا فارسی بوده و هم بیکی ازین دولسان کتابت کرده بتواند.

اعضاءئیکه سه ماه متوالیاً بدون عذر موجه در جلسات رسمی اتاق تجارت حاضر نشوند همچو اشخاص با موافقه اتاق تجارت مستعفی محسوب شده علاوه تا اختتام آن دوره تجدید انتخاب آنها جائز نیست.

هریک از اعضای اتاق تجارت که بجرم جنحه یا جنایت مظنون واقع شود تازمان برائت در جلسات اتاق تجارت شامل شده نمیتواند.

هرگاه یکی از اعضاء بواسطه ای کدام اعمال و اقدامات مورد عدم اعتماد واقع شود هیأت اتاق تجارت میتواند انفصال او را از عضویت از وزارت اقتصاد تقاضا نماید لیکن تقاضای اتاق تجارت و تصمیم وزارت اقتصاد ملی باید موجهه ومدلل باشد.

در طی هر سال هرگاه بواسطه ای استعفاء ویا فوت یا بمقتضای ماده (۱۰) و (۱۱) در اعضای اتاق تجارت تقلیل واقع شود وزارت اقتصاد عوض او را به ترتیب ماده (۶) با رعایت مواد ۷ و ۸ تعیین خواهد نمود مدت عضویت این اعضاء همان بقیه ای عضویت اعضای خارج شده خواهد بود.

کسانیکه بواسطه ای انقضای مدت عضویت یا استعفا از عضویت اتاق تجارت خارج میشوند بدوره آینده تکراراً انتخاب شده میتوانند.

تبصره:

استعفاى اعضاءى اتاق بدون عذر معقول پذیرفته نمیشود. ادامه دارد